

MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézet

Székhely: 7621 Pécs, Papnövelde u. 22, Levelezési cím: 1112 Budapest, Budaörsi út 45,
Telefon: (+36-1) 309-2652, Fax: (+36-1) 309-2650, E-mail: kti.titkarsag@krtk.mta.hu,
www.mtakti.hu

2015. évi kutatási célok

Az intézet 26 hazai és 5 nemzetközi kutatási projekt keretében és intézeti kutatási stratégiája alapján folytatja tevékenységét. A kutatásokat elsősorban az OTKA, az EU keretprogramok és a Magyar Tudományos Akadémia Lendület Programja támogatja.

A **piac- és vállalatelméleti és ágazati/vállalati empirikus** kutatásokkal foglalkozó csoport célja a Verseny és szabályozás 2014 című kiadvány megjelentetése, melynek fő témája a közgazdasági elemzések verseny- és ágazati szabályozásban elfoglalt helyének elemzése lesz. A jogalkalmazási közgazdaságtan vizsgálata igyekszik kijelölni ennek az alkalmazott közgazdaságtani diszciplínának a helyét a piac- és vállalatelméletben, valamint a jogi, hatósági eljárásokban. Felméri az alkalmazott tesztek használhatóságát a versenyfelügyeleti eljárásokban és vizsgálja a közgazdász szakértők szerepét versenyügyekben. A közgazdasági elemzés hatásai az összefonódások engedélyezéséhez kapcsolódó versenypolitikai döntésekre című kutatás során a szekvenciális fúziók és az azokkal szembeni optimális fúziókontroll elemzésére kerül sor. Az „egészségipar” működési zavarai és teljesítménye nemzetközi összehasonlításban című kutatásban elkészül az orvosi műszerpiac átalakulását összefoglaló tanulmány és megkezdődik a gyógyszeripar és az egészségügy kapcsolatát feltáró kutatás. A kutatás az egészségügyi szolgáltatások keresletét és kínálatát, ezek regionális eltéréseit, az egészségügyi ráfordítások és a lakosság egészségi állapota közötti kapcsolat nemzetközi tapasztalatait, az egészségügyben az információs problémák miatt kialakuló „piaci hibákat” és „kormányzati hibákat” elemzi. Az FP7 programok keretében folyó innovációs kutatások területén tanulmányok készülnek a szoftver-fejlesztésről és a szerszámgépgyártásról, az új EU tagországok TTI-politikájának összehasonlításáról, az eltérő innovációs modellek, társadalmi és műszaki-gazdasági innovációk elméleteinek összehasonlításáról.

A **makrogazdaságtan és növekedés** csoport kutatói azt vizsgálják, hogy miként alakult a magyar teljes tényező termelékenység (TFP) az elmúlt 25 évben, figyelembe véve a kapacitás-kihasználtság, az emberi tőke, a munkaórák és a tőkefelhalmozás szintjét. Mivel a TFP nem megfigyelhető változó, ezért alapvető fontosságú, hogy minden olyan megfigyelhető tényező hatása figyelembe legyen véve, amely a mérést befolyásolhatja. Mik azok a fő korlátok, amelyek a gyorsabb termelékenység-növekedés útjában állnak? Ennek azonosításához vállalati, ágazati és nemzetgazdasági szintű elemzést is célszerű együttesen végezni. Milyen okok állnak az alacsony beruházási szint mögött, mekkora a szerepe a közelmúlt globális és európai válságainak, illetve a magyar gazdaságpolitikának? Mennyiben tulajdonítható az alacsony beruházás pénzügyi súrlódásoknak, a rossz növekedési kilátásoknak, illetve az intézményi/gazdaságpolitikai kiszámíthatatlanságnak? Mekkora tényleges tartalékokkal rendelkezik a magyar munkapiac? Ennek felméréséhez figyelembe kell venni az emberi tőkét, a magyar munkavállalók földrajzi és ágazati mobilitását, az adórendszer szerepét.

A kutatók továbbá vizsgálják a politikai kapcsolatok gazdasági hatásait. Magyar vállalati adatokon azt nézik meg, hogy miben különböznek a politikusok által tulajdonolt vagy vezetett cégek a többiektől. Vizsgálják eredményességüket és a közbeszerzési pályázatokon elért sikerességüket is.

A **közösségi gazdaságtan és közpolitikák** kutatócsoport kutatási tervei a következő fontosabb területekre terjednek ki: a munkapiac peremén lévők helyzete, különös tekintettel a közfoglalkoztatásra; korrupciókutatás; nyugdíjpolitika; egészségpolitika; regionális fejlesztéspolitika; adópolitika. Folytatják a közfoglalkoztatással kapcsolatos kutatásokat és kiterjesztik a többi aktív munkapiaci eszköz vizsgálatára. Terveik között szerepel továbbá egy területileg differenciált minimálbér-rendszer vizsgálatára alkalmas elméleti modell megalkotása, a közbeszerzési adatbázis kiépítése és az ezeken alapuló elemzés folytatása; a korrupciós kockázati index elméleti kidolgozása és gyakorlati alkalmazása; a TAXSIM adócsalás szimulátor továbbfejlesztése, ehhez kapcsolódóan a be nem jelentett foglalkoztatás kérdőíves vizsgálata. A kutatók vizsgálják a kormányzati támogatási programok hatékonyságát közpolitikai szempontból, valamint elemzik az EU Strukturális Alapok hazai allokációjában a politikai szempontok szerepét és folytatják a korábbi ezzel kapcsolatos kutatásokat.

Az **agrárgazdaságtan és vidékfejlesztés** kutatócsoport kutatásai a következő nagyobb témák köré csoportosíthatóak: az EU élelmiszergazdaságának versenyképességét meghatározó tényezői, a farmok technikai hatékonyságának és termelékenységének vizsgálata, a biodiverzitás közgazdasági vizsgálata. További kutatások folynak az agribusinesz szektor hálózati teljesítményéről, a vertikális koordináció feltételeiről és akadályairól az élelmiszergazdaságban, valamint folytatódnak a vidékfejlesztési kutatások, azokon belül többek között a kulturális örökségvédelem és a vidékfejlesztés kapcsolatának elemzése.

Az **oktatásgazdaságtani** kutatások területén nemzetközi összehasonlításban vizsgálják, hogy a különféle oktatási intézmények hogyan hatnak az oktatási rendszerek tágabb értelemben vett minőségére. Az oktatási intézmények között elsősorban azokat vizsgálják, melyek a nemzetközi összehasonlító irodalomban eddig kevés figyelmet kaptak vagy teljesen hiányoztak: a szabad iskolaválasztást, a tanári bérezést és a tanárok tanítási gyakorlatának jellemzőit. További kutatás keretében az 1970 és 2011 között született gyerekek születéskori egészségi mutatóinak, a magzati veszteségeknek és a terhesség-megszakításoknak az alakulását vizsgálják a szülők munkapiaci helyzetének, társadalmi háttérének, a lakóhelyi környezeti ártalmaknak és az egészségi ellátórendszerhez való hozzáférésnek a függvényében. A roma foglalkoztatási hátrányok okait, ezen belül a foglalkoztatás etnikai különbségeinek és a helyi társadalom előítéletességének, valamint a helyi munkapiac sajátosságainak az összefüggéseit is elemzik.

A **játékelméleti** kutatások keretében a terveknek megfelelően a korábban kialakított elméleti modelleket kísérleti laboratóriumi környezetben vizsgálják; első körben egy, az egyetemi felvételit modellező kísérleti modellre kerül sor. A párosítások kísérleti irodalmának összefoglalásával megteremtik a kísérleti közgazdaságtan magyar szakszavait. A kockázati magot egy a pénzügyi körben felírt stabilitási problémára, a rekurzív magot pedig egy környezetvédelmi egyezmény stabilitásának vizsgálatára alkalmazzák. A rendszer-kockázatot vizsgálják homogén bankrendszerben és tőkeallokációs játékokon keresztül. Módszert dolgoznak ki arra, hogy hogyan lehet a körbetartozásokat decentralizáltan kezelni, a csődjátékok irodalmára építve és azt általánosítva. A csődjáték egyfajta kiterjesztése az ún. multilaterális csőd-probléma az alkalmazások szempontjából különösen ígéretesnek tűnik. Ebben a kooperatív játékban a résztvevők különböző kiinduló vagyonnal rendelkeznek, ill. egymás felé irányuló követeléseik/tartozásaik vannak. A hozzárendelési piacokon azt vizsgálják, hogy növelheti-e, és ha igen, legfeljebb mennyivel egy szereplő a hasznát egy olyan centralizált piaci mechanizmusban, amely a benyújtott adatokból származtatott hozzárendelési játék valamilyen magbeli allokációja alapján határozza meg a termékek egyensúlyi árait. Az elsődleges cél a minimális és a maximális árak átlagaként adódó ún. fair egyensúlyi árak, majd ezt követően a nukleolusz-alapú egyensúlyi árak manipulálhatóságának

tanulmányozása. Megvizsgálják, hogy miként lehet egészértékű programozási feladatként leírni a magyar felsőoktatási felvételihez kapcsolódó stabil párosítási problémákat. Az elméleti kutatás mellett idén fogják elvégezni a módszer tesztelését a 2008-as hazai felvételi adatokon.

A **hálózatok gazdaságtana** csoport kutatási tervei között szerepel a tavalyi évben elkezdett kutatási projektek folytatása: az iparágak technológiai közelségen alapuló kapcsolatrendszerének vizsgálata, valamint a társadalmi hálózatok szerepének vizsgálata a piacok működésében, piaci mechanizmusokban. Egy új, nagyobb projekt keretében a munkavállalók személyes szakmai kapcsolathálóját valamint a vállalatok közötti munkaerő-áramlás kapcsolatrendszerét próbálják feltárni és azt vizsgálják, hogy e kapcsolathálóhok hogyan befolyásolják az egyének munkapiaci helyzetét, hogyan hatnak a munkapiaci folyamatokra, valamint a vállalatok termelékenységére, és a regionális fejlődésre.

A **munkagazdaságtani** kutatások keretén belül készül el a Munkaerőpiaci Tükör 14. évfolyama, amely a tartós munkanélküliség és a közfoglalkoztatás magyarországi jellemzőivel foglalkozik kemelten. A kötet bemutatja a munkapiaci intézményeket 2014-2015-ben érintő legfontosabb változásokat, valamint részletes információt közöl a rendszerváltozás óta eltelt időszak alapvető gazdasági folyamatairól, a népesség, a munkapiaci részvétel, a foglalkoztatás, a munkanélküliség, az inaktivitás, a bérek, az oktatás, a munkakereslet, a regionális különbségek, a migráció, a munkaügyi kapcsolatok, a jóléti ellátások jellemzőiről és néhány munkapiaci mutató nemzetközi összehasonlításáról. A kutatók vizsgálni kívánják a külföldi vállalatok alkalmazottainak kereseti és termelékenységi előnyeit és ennek transzferálhatóságát. A kérdést egy nagyméretű (5 millió ember x 10 év) panel adatbázis segítségével fogják kutatni, ami jelenleg a felépítés és a tesztelés fázisában van. További tervük a Becker-féle diszkriminációs modell tesztelése. A modell a roma-nem roma reziduális foglalkoztatási rést magyarázza egyfelől a Jobbikra leadott szavazatokkal, másfelől a munkáltatóknak a járáson belüli méret-eloszlásával, abból feltevésből kiindulva, hogy nagyszámú munkáltató esetén a diszkrimináció erősebb érvényesülésére lehet számítani.

A **vállalati stratégiát és versenyképességet** vizsgáló kutatócsoport jövőbeli kutatása négy fő téma köré épül: (i) adatgyűjtés, tisztítás és a további kutatások során felhasznált változók előállítása, ezen belül különösen fontos a termékszintű adatok harmonizálása és további kutatás céljára hozzáférhetővé tétele; (ii) árazás: a vállalatok árazásának illetve a nemzetközi piacokon megfigyelhető piacszerkezetek vizsgálata; (iii) dinamika: új termelési adatok segítségével a termelés dinamikájának vizsgálata; (iv) innováció és növekedés: a gazellák kialakulására vonatkozó kutatás kibővítése abba az irányba, hogy milyen eszközökkel lehet a legjobban előre jelezni a gyors vállalati növekedést, továbbá tervezik annak vizsgálatát, hogy a különböző gazdaságpolitikai eszközök – például az EU forrásból történő vállalati támogatások – hogyan befolyásolják a vállalatok növekedését és versenyképességét.